

Łódź, dnia 21 września 2021 r.

Prof. dr hab. Anna Domańska

Dziedzina sztuki

Dyscyplina – sztuki muzyczne

Specjalność - dyrygentura

Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi

Wydział Twórczości, Interpretacji, Edukacji i Produkcji Muzycznej

**Recenzja pracy doktorskiej
mgra Mateusza Adama Iwanowskiego**

Rada Wydziału Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy pismem BS/185/2021 z dnia 25 czerwca 2021 r. poinformowała o powołaniu mnie, zgodnie z Uchwałą z dnia 12 marca 2019 r., na recenzenta rozprawy doktorskiej mgra Mateusza Adama Iwanowskiego.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan mgr Mateusz Adam Iwanowski swoją działalność artystyczną rozpoczął w 2003 r., kiedy przyjęty został jako tenor do grudziądzkiego chóru *Alla camera* działającego przy Centrum Kultury Teatr, prowadzonego przez prof. Annę Janosz. Działania artystyczne w tym zespole miały duży wpływ na dalszą karierę muzyczną Kandydata.

W 2008 r. rozpoczął studia na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego na kierunku Edukacja Artystyczna Sztuki Muzycznej i zaczął śpiewać w Chórze Akademickim. Reprezentował Uniwersytet Kazimierza Wielkiego na I Ogólnopolskim Konkursie Studentów Przedmiotu Dyrygowanie Wyższych Uczelni Niemuzycznych na Akademii Pomorskiej w Słupsku, gdzie uzyskał II miejsce oraz dwie nagrody indywidualne: dla najlepszego

dyrygenta przyznaną przez Chór „Kantale” oraz taką samą od Akademickiego Chóru „Juventus Cantans”.

W 2011 r. rozpoczął studia magisterskie na Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu na Wydziale Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej i Muzyki Kościelnej w specjalności *dyrygentura chóralna* w klasie prof. Przemysława Pałki. W latach 2011-2013 odbywał praktyki zawodowe w Chórze Akademickim Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W tym czasie został dwukrotnie wyróżniony Stypendium Artystycznym Rektora Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego oraz Stypendium Artystycznym Prezydenta Grudziądza za twórczą pracę artystyczną i upowszechnianie kultury.

W latach 2013-2014 odbył studia podyplomowe w Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy u na Wydziale Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej na kierunku Emisja Głosu.

W styczniu 2014 r. został pierwszym dyrygentem grudziądzkiego chóru mieszanego *Alla camera*, działającego przy Centrum Kultury Teatr, z którym koncertuje zarówno w Grudziądzu, w kraju jak i za granicą. Z zespołem tym brał udział w wielu ogólnopolskich i międzynarodowych festiwalach i konkursach, z których warto wymienić: Festiwal Muzyki Dawnej im. Piotra z Grudziądza (2015 r.), Międzynarodowy Konkurs Chóralny „O złotą wstęgę Solczy” w Ejszyszkach na Litwie (2017 r.), Międzynarodowe Praskie Letnie Spotkania Chóralne(2018 r.), Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Markowicach (2018 r.) oraz XI Festiwal Chórów Akademickich „Akademickie Kolędowanie 2019” w Bydgoszczy. Z chórem *Alla camera* koncertował również we Włoszech, Czechach, Chorwacji i na Litwie.

Pan mgr Mateusz Adam Iwanowski wraz z zespołem *Alla camera* bierze czynny udział w wielu projektach muzycznych organizowanych przez Centrum Kultury Teatr w Grudziądzu. Najważniejsze z nich to udział w Koncertach Noworocznych, Koncertach Wielkopostnych czy kolędowanie podczas Jarmarku św. Mikołaja. Jest również pomysłodawcą i organizatorem koncertu bożonarodzeniowego w Bazylice p.w. św. Mikołaja Bpa pt.: „Wieczór Kolęd”, który od 2015 r. na stałe wpisał się w kalendarz kulturalny Grudziądza i odbywa się w pierwszy dzień Świąt Bożego Narodzenia.

W 2017 r. doktorant założył Stowarzyszenie Przyjaciół Muzyki Chóralnej w Grudziądzu, którego jest prezesem i z którym organizuje projekty artystyczne na terenie miasta.

W latach 2017-2018 prowadził Chór Mieszczan Gdańskich, działający przy Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku. Z zespołem brał udział w wielu wydarzeniach kulturalnych na terenie Trójmiasta, m.in. w koncercie z okazji Europejskiej Nocy Muzeów w Kościele p.w. Św Jana w Gdańsku, koncercie pt. „Chorał pieśnią duszy” w Kaplicy Królewskiej w Gdańsku. W tym czasie prowadził również warsztaty z emisji i higieny głosu w chórze mieszanym Cantate Domino, działającym przy Bibliotece Publicznej w Pływaczewie (styczeń 2017 r.) oraz Chórze Akademickim Uniwersytetu Medycznego w Gdańsku (październik 2017 r.).

Od września 2019 roku rozpoczął pracę dydaktyczną jako nauczyciel muzyki w:

- Szkole Podstawowej im. ppłk Klemensa Wickiego w Pępowie Kartuskim
- Szkole Podstawowej im. ks. dra Stanisława Sychowskiego w Skrzyszewie
- II Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Jana III Sobieskiego w Grudziądzu
- IV Liceum Ogólnokształcącym im. Kazimierza Wielkiego w Grudziądzu

Ocena pracy doktorskiej

Pan mgr Mateusz Adam Iwanowski złożył pracę doktorską pt. *Problematyka wykonawcza angielskiej wokalnoinstrumentalnej muzyki barokowej na przykładzie Ody na urodziny Królowej Marii II – Come, ye sons of art away i Muzyki na pogrzeb Królowej Marii – Music for the Funeral of Queen Mary – Henry Purcella*. Promotorem doktoratu jest prof. dr hab. Anna Janosz (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). Praca składa się z dzieła artystycznego – koncertu na żywo zarejestrowanego w dniu 4 października 2020 r. w Bazylice Kolegiackiej św. Mikołaja Bpa w Grudziądzu i wydanego w formie filmu video i załączonego na nośniku cyfrowym w formie płyty DVD oraz jego opisu.

Dysertacja doktorska jest integralnie związana z dziełem artystycznym i składa się z czterech rozdziałów, wraz z podrozdziałami, wstępu, zakończenia, bibliografii oraz dwóch

aneksów, na które składają się partytury utworów: *Funeral Music of Queen Mary* oraz *Come ye sons of art away* – łącznie 210 stron.

W rozdziale pierwszym, w trzech podrozdziałach autor bada muzykę angielskiego baroku przedstawiając rys społeczno-polityczny, rozwój sztuki oraz muzyki w XVII-wiecznej Anglii. Przedstawienie tych zagadnień jest bardzo istotne dla gruntownego zrozumienia tematu oraz tła historycznego dla wykonywanych dzieł. Co ważne, w rozdziale omawiany jest również rozwój wszystkich dziedzin sztuki, zarówno malarstwa jak i architektury baroku oraz wpływy nurtów z innych części Europy na kształt angielskiego baroku.

Rozdział drugi, podzielony na dwa podrozdziały, przedstawia sylwetkę kompozytora omawianego dzieła – Henry’ego Purcella. Autor omawia życie i aktywność artystyczną oraz charakterystykę twórczości Purcella. Przedstawia kompozytora jako ojca opery narodowej, zajmującego, jak pisze autor „...honorowe miejsce w annałach kultury brytyjskiej...”. W rozdziale tym doktorant, powołując się na wybitnego muzykologa Sir Jacka Allana Westrupa przedstawia drogę muzyczną Purcella od lat dziecięcych, aż po uzyskanie posady kompozytora na Dworze Królewskim. Doktorant wykazuje również wpływy kompozytorów francuskich czy włoskich na twórczość Purcella, co w doskonały sposób ukazuje charakterystykę oraz ewolucję jego muzyki. W drugim podrozdziale autor pracy zagłębia się w charakterystykę stylu kompozytorskiego Henry’ego Purcella, wskazując na jego ewolucję na przestrzeni lat, położeniu nacisku na twórczość wokalnoinstrumentalną, na nowatorstwo harmoniczne w owym czasie oraz silną inspirację stylem włoskim. Ukazuje również kompozytora jako prężnie działającego muzyka pragnącego wprowadzić nowe, świeże spojrzenie na muzykę XVII-wiecznej Anglii. Ta część rozprawy doktorskiej szczegółowo opisuje również gatunki komponowane przez Purcella, co pozwala spojrzeć szerzej i lepiej zrozumieć jego twórczość.

Rozdział trzeci traktuje o problematyce wykonawczej angielskiej muzyki wokalnoinstrumentalnej baroku na przykładzie Muzyki na pogrzeb Królowej Marii II: *Music for the Funeral of Queen Mary* Henry’ego Purcella. „Współcześnie niezwykle ważne miejsce w świecie artystycznym zajmuje muzyka dawna” – stwierdza w pierwszych słowach rozdziału doktorant. Trudno nie zgodzić się z tym stwierdzeniem, warto zauważyć, że w ostatnim czasie coraz częściej wykonuje się w Polsce kompozycje muzyki dawnej, dążąc do wiernego odwzorowania stylistyki czy używania instrumentów i technik gry tamtych czasów. Powołując się na techniki analizy i interpretacji dzieła muzycznego profesora Mieczysława Tomaszewskiego – polskiego muzykologa, teoretyka i estetyka muzycznego związanego

z Akademią Muzyczną im. K. Pendereckiego w Krakowie oraz profesora Marka Podhajskiego – teoretyka i muzykologa związanego z Akademią Muzyczną im. St. Moniuszki w Gdańsku, dokonuje szerokiej analizy przedstawionego podczas koncertu dzieła Purcella, uwzględniając poszczególne elementy dzieła muzycznego, korelacje między budową części, aspekty interpretacyjne, oraz problemy wykonawcze dzieła barokowego, a także tło historyczne i muzykologiczne. Wyjaśniona została również kwestia doboru instrumentów – muzycy wykorzystali autentyczne instrumenty z czasów purcellowskich.

W rozdziale tym pan mgr Mateusz Adam Iwanowski dokonuje analizy każdej części kompozycji, opisując szerokie konteksty ich charakteru, przedstawiając i wyjaśniając pochodzenie tekstu, czy analizując zawarte w dziele Purcella zestawienia harmoniczne i emocje, niewątpliwie towarzyszące muzyce na taką okazję. Autor doskonale podpira się przykładami nutowymi, dającym ogłd na poruszane kwestie konstrukcyjne i techniczne. Analiza jest bardzo wyczerpująca, szczegółowa i dokładna, a za razem klarowna i zrozumiała.

Rozdział czwarty zawiera opis kolejnego dzieła wykonanego podczas koncertu będącego przedmiotem doktoratu i traktuje o problematyce wykonawczej wokально-instrumentalnej muzyki barokowej na przykładzie Ody na urodziny Królowej Marii II: *Come, ye sons of art away* Henry’ego Purcella. Autor opisuje tło historyczne kompozycji, która była jedną z sześciu powstałych z okazji kolejnych urodzin królowej Marii II Stuart, obchodzonych 30 kwietnia. Jak pisze doktorant: „Ostatnia królewska oda urodzinowa była wyjątkowa pod wieloma względami. Od początku lat osiemdziesiątych XVII wieku Purcell stworzył przeszło dwadzieścia utworów tego typu, a *Come, ye sons of art away* jest jedną z ostatnich tego rodzaju kompozycji, charakteryzującą się najpełniejszą formą, przemyślanym doбором bogatego instrumentarium orkiestrowego oraz kompletną obsadą głosów wokalnych jeżeli chodzi o solistów, a także chór”. W dalszej części rozdziału doktorant dokonuje, wzorem rozdziału trzeciego, dokładnej analizy każdej części kompozycji. Zwraca uwagę na niuanse harmoniczne, agogiczne, kolorystyczne, emocjonalne podpierając się przykładami z partytury. Ponownie przybliży treść tekstów wraz z tłumaczeniami. Wskazuje konkretne problemy wykonawcze we wszystkich warstwach dzieła oraz przedstawia techniki oraz ćwiczenia, które zastosował, aby je rozwiązać.

Doktorant przedstawił temat rzetelnie pod względem naukowym, wykazał się gruntowną wiedzą teoretyczną i praktyczną, oraz naukową dojrzałością. Walorem pracy jest

przedstawienie tła historycznego muzyki angielskiego baroku, rozwoju sztuki tego okresu, oraz bardzo dobre przedstawienie sylwetki Henry'ego Purcella. Ponadto na wyróżnienie zasługują dwa główne rozdziały, zawierające szczegółowe analizy obu kompozycji, poruszające szerokie spektrum zagadnienia – od budowy poszczególnych części po powiązanie harmonii z emocjami towarzyszącymi muzyce. Tak opracowany temat daje wyczerpujący obraz zarówno dorobku kompozytora, prezentowanych kompozycji oraz muzyki w XVII-wiecznej Anglii. Dużą wartość przedstawia również znajdująca się w pracy bibliografia, obejmująca druki zwarte (68 pozycji), a także źródła internetowe (13 pozycji).

Opisową część pracy Pana mgr Mateusza Adama Iwanowskiego **ocenię wysoko**.

Ocena koncertu doktorskiego

Koncert Muzyki Barokowej odbył się 4 października 2020 r. w Bazylice Kolegiackiej św. Mikołaja Bpa w Grudziądzu i zorganizowany został przez Dyrektora Centrum Kultury Teatr w Grudziądzu prof. Annę Janosz. Podczas zarejestrowanego na płycie DVD koncertu zabrzmiały kolejno Muzyka na śmierć Królowej Marii II Stuart oraz Oda na urodziny Królowej Marii II Stuart autorstwa Henry'ego Purcella.

Wykonawcami byli:

Barbara Tritt – sopran

Karol Bartosiński – kontratenor

Damian Suchożebrski – bas

Chór *Alla camera*

Baroque Collegium Musicum w składzie:

Jolanta Sosnowska – skrzypce barokowe

Radosław Koper – altówka, skrzypce barokowe

Anna Mikołajczyk – altówka barokowa

Weronika Kulpa – wiolonczela barokowa

Krzysztof Sokołowski – kontrabas barokowy, violone, viola da gamba

Rafael Gabriel Przybyła – obój barokowy, obój d'amore, obój da caccia, flety

Gabriela Pietraszewska-Bryła – obój barokowy

Paweł Hulisz – trąbka barokowa

Paweł Szewczyk – kotły historyczne, bębny

Paulina Tkaczyk – klawesyn

Dariusz Hajdukiewicz – truhennorgel, organy, kierownictwo artystyczne

Mateusz Iwanowski - dyrygent

Początek koncertu jest nieco nieśmiały, a bęben lekko wytrąca słuchacza z funeralnego charakteru marsza, w który próbuje wprowadzić nas orkiestra. Wejście chóru również mogłoby być śmielsze, dopiero z czasem chórzyci nabierają pewności i większej swobody. Zwrócić należy uwagę na niezbyt precyzyjną intonację w niektórych miejscach – szczególnie sopranów. Potrzeba odnalezienia się w akustyce oraz emocje towarzyszące rozpoczęciu koncertu mogłoby tłumaczyć te drobne niedociągnięcia. Od części trzeciej, czyli *canzony*, instrumentalisci grają już pewniej i z większą swobodą, a od części czwartej *In the midst of life* możemy usłyszeć również więcej pewności u chórzystów. Intonacja w sopranach poprawia się, szczególnie w dynamice *forte*, jednak niuanse harmoniczne i melodyczne powinny być wykonane znacznie precyzyjniej (np. w takcie 53), co przyczyniłoby się do lepszego wydobywania wieloplanowości tej części. Im dłużej trwa występ, tym artyści otwierają się coraz bardziej – dyrygent prowadzi zespół zdecydowanie śmielszym gestem dyrygenckim i ma lepszy kontakt z muzykami, co przekłada się na swobodniejszą atmosferę. W instrumentalnej części piątej dzieła orkiestra zaczyna grać swobodniej, co pokazuje ich kunszt wykonawczy i technikę gry. Chór pięknie zaczyna część szóstą *Thou knowest Lord*, niestety nie obyło się jednak bez intonacyjnych niedociągnięć (znów głównie u sopranów). Zamykający kompozycję marsz jest powtórzeniem części pierwszej, jednak zdecydowanie lepiej oddaje żałobny charakter, proporcje między instrumentami są bardzo dobre, a w partii skrzypiec, która brzmi w tej części głęboko i pięknie można odnaleźć wiele emocji.

W drugiej części koncertu zespół zaprezentował *Ode* na urodziny Królowej Marii II Stuart, utwór o słyszalnie radośniejszym charakterze m.in. za sprawą powiększenia aparatu wykonawczego o instrumenty dęte. Uwertura do tej kompozycji oddaje charakter dzieła, mimo kilku intonacyjnych potknięć w grupie dętej. Orkiestra w dalszej części dzieła brzmi stylowo, precyzyjnie wykonane ozdobniki zasługują na pochwałę – słychać teraz, że artyści czują muzykę barokową i czerpią ogromną radość z jej wykonywania. Pojawienie się świetnego kontratenora w części drugiej powoduje świeże wrażenia artystyczne podczas koncertu.

Tryumfalne wejście chóru w tej części jest śmiałe, precyzyjne i dobrze współbrzmi z orkiestrą. Duet *Sound of Trumpet* z części trzeciej pięknie zabrzmiał w wykonaniu solistów: Barbary Tritt oraz Karola Bartosińskiego. Basowe solo w wykonaniu Damiana Suchożebrskiego zasługuje na duże brawa – piękna, stylistycznie dopasowana barwa głosu, spójna z charakterem części, precyzyjna i energiczna – przywodzi na myśl brawurowe światowe wykonania partii wokalnych oper Jeana-Baptiste Lully'ego. Ta część niestety traci na wyrazie gdy pojawia się chór – zbyt jasna barwa rozbija zbudowany przez solistę klimat. Koncert kończy tryumfalna i nieco taneczna część przeznaczona na chór i orkiestrę, wspaniale oddająca ducha dzieła i jego przeznaczenie. Chór, poza miejscami zbyt jasną emisją prezentuje pełne brzmienie i idealnie współgra z orkiestrą.

Niełatwo jest pracować z amatorskim chórem składającym się z młodych ludzi nad trudnym dziełem barokowym. Przed zespołem jeszcze wiele pracy nad doskonaleniem wyrazu i charakteru barokowego dzieła, nad lepszą emisją głosu oraz precyzją wykonawczą, nie mniej jednak praca, jaką wykonali muzycy oraz doktorant zasługuje na pełne uznanie i docenienie. Doskonalenie warsztatu to nieodzowny element pracy muzyka, co daje siłę i motywację do podejmowania kolejnych kroków na drodze artystycznej. W przypadku dyrygenta chóru, poza doskonaleniem własnych umiejętności i poszerzania horyzontów daje to możliwość realnego wpływu na rozwój wrażliwości chórzystów, a tego Panu mgr. Mateuszowi Adamowi Iwanowskiemu udało się dokonać podczas pracy przy tym projekcie. Na uznanie zasługuje fakt doskonałego doboru miejsca koncertu pod względem akustyki, a także zestawienie amatorskiego młodzieżowego chóru mieszanego z profesjonalną orkiestrą barokową, wykorzystującą instrumenty historyczne.

Pomimo pewnych uwag, całość koncertu **oceniam bardzo pozytywnie.**

Konkluzja

W wyniku pozytywnej oceny pracy doktorskiej mgra Mateusza Adama Iwanowskiego, tj. dzieła artystycznego wraz z jego opisem stwierdzam, że stanowi ona ważny i cenny wkład w dyscyplinę artystyczną *sztuki muzyczne* – w specjalności dyrygentura i reprezentuje wysoki poziom muzyczny oraz merytoryczny. Doktorant zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, a wiedza teoretyczna i umiejętności praktyczne pozwalają na bardzo dobrą pracę z zespołem.

Przedstawiona do recenzji dysertacja doktorska spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku oraz z dnia 03.10.2014 roku (Dz. U. z 2014 roku poz. 1383 – z późniejszymi zmianami). W związku z powyższym wnoszę o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

